

Pesamezna številka stane 1 din.

Naročilna lista: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inse-
sali ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravišče sprejema naročilno, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišče je v Mariboru.
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se mora
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine prosta.
Telefon Interurban št. 113.

11. števil.

Maribor, dne 26. januarja 1925.

Letnik XVII.

Izjednačenje davkov.

S to besedo se tolažijo Slovenci že skoro vsa leta po prevratu. Kaj bi se tudi ne? Saj smo takoj po prevratu do-
bili celo posebno ministrstvo za izjednačenje zakonov, ki
je dobilo še poseben nalog, da mora zakone v celi državi
izjednačiti. Ker se pa davki bodisi v tej ali oni obliki sme-
jo pobirati le na podlagi zakona, je seveda samo po sebi
umljivo, da je mislil vsaj začetkom vsak, da bo ena naj-
nujnejših nalog ravno izjednačenje davkov v posameznih
pokrajinah, iz kojih je naša država nastala.

Pozabili pa so ljudje vpoštevati, da v nobeni državi ne
sme biti zakon in ne more biti le mrtva beseda, nego je
izraz vsakokratnih razmer in vsakokratne potrebe ljudstva.
Z napredkom gospodarstva in ljudske imike raste tudi po-
treba po novih zakonih, o katerih se ljudem morda še pred
pol letom niti sanjalo ni. Samo par primerov! Zakon o jam-
stvu avtomobilistov je nastal v Avstriji šele ob času, ko
so se začeli avtomobili in motorna kolesa vedno česče po-
javljati na cesti in ogrožati običajni cestni promet. Dokler
so avtomobili in motorji vozili samo po Ameriki, seve ni
nobenemu državljanu v prejšnji Avstriji prišlo na misel, da
bi bil predložil poslanski zbornici zakon o jamstvu avtom-
obilistov in motociklistov.

Tudi zakon o jamstvu železnice za poškodbe, ki so v
zvezi z železniškim prometom, je čisto naravno šele takrat
nastal, ko je že v državi obstajalo več železnic in se je
pokazala potreba, da je treba ljudstvo zavarovati s pose-
bnim zakonom zoper poškodbe, povzročene po železnici.
Poseben zakon o zadružništvu, ki ureja pridobitve in
gospodarske zadruge, je istotako zakonodajalec izdal šele
takrat, ko se je vsled spremenivših se gospodarskih razmer
in pod pritiskom socialnega razpoloženja, pokazala potre-
ba, to zadevo posebej urediti.

Zavarovalni red za ureditev raznih vrst zavarovanj za
življenje, zoper požar, za razne nesreče itd. je nastal šele
takrat, ko so razne zavarovalnice že dolgo časa poslovale
in so veljali za njihovo poslovanje le splošni zakoni o ve-
ljavnosti raznih pogodb. Čim pa se je zavarovalna stroka
tako vsestransko razvila, da se je povsod opazalo njene
dobre in slabe strani, se je pokazala tudi potreba, to stroko
s posebnimi zakonitimi določbami posebej urediti in to s
posebnim povdankom, da ne smejo biti zavarovanci izpo-
stavljeni vsakojakemu izkoriščanju po zavarovalnih druž-
bah. Tudi v tem slučaju ni prišlo nikomur na misel, zahte-
vati poseben zavarovalni red, še predno so zavarovalnice
vobče začele poslovati. Takih primerov bi lahko navedli
osobito izza zadnjih 50 let nepregledno vrsto.

Z razvojem gospodarstva in omike so pa naravno dr-
žavljanke uvajali nove vrste davkov. Če bi bil kdo v stari Av-
striji pred 60 leti uvedel poseben davek na avtomobile in
motorje, bi se mu bil lahko vsak takratni državljan smejal.
Dokler namreč teh predmetov v državi ni bilo, ali pa vsaj
ne v zadostnem številu, seveda tudi davek na neobstoječe
predmete ni imel smisla. Razne davčne olajšave in različne
zadruge se istotako niso mogle poprej upeljati, dokler
zadruge niso obstajale in dokler se ni posebna socialna
potreba za to pokazala. Poseben davek v kakikoli obliki
na železniški promet in na razne zavarovalne pogodbe se
je uvedel istotako šele takrat, ko se je železniški promet
že precej razvil in je zavarovalna stroka vedno bolj pose-
gala v gospodarsko življenje. Čim se je kaka nova gospo-
darska panoga razvila v gospodarskem življenju, je dalo
to tudi takoj finančnikom priliko, zadevno gospodarsko
panogo s posebnim davkom v tej ali oni obliki obdavčiti.
Vsporedno z ureditvijo kake gospodarske panoge s pose-
bnim zakonom nekako se je tudi vedno uvajal poseben da-
vek na zadevno gospodarsko panogo.

Kdor veruje v izjednačenje davkov v naši jugoslovans-
ki državi, mora pred vsem upoštevati dejstvo, da mora biti
za jednake davke jednaka gospodarska in kulturna podlaga
po celi državi. Dokler pa te podlage ni in je še dolgo ne
bo, tako dolgo pa o popolnem in pravičnem izjednačenju
zakonov glede davkov ni govora. Mi sicer lahko napravimo
zakon o tem ali onem davku in izrečno v zakonu navedemo,
da so temu davku podvrženi vsi jugoslovanski državljan-
i, toda plačevali tega davka kljub izjednačenju davkov na pa-
pirju ne bomo vsi. Vzemimo n. pr. davek na žarnice. Elek-
trična razsvetljava je najbolj vpeljana v Sloveniji, precej
tudi v Hrvatski, v Srbiji pa izredno redko. Če torej tudi za-
kon predpisuje za vse jugoslovanske državljanke enak da-
vek na električne žarnice, ga bomo plačali samo tisti, ki
imamo električno razsvetlavo upeljano, naši državljan-
i iz južnih krajev pa bi ga sicer morali plačati, če bi žarnice
imeli, ker pa jih nimajo, pa seveda niso dolžni, plačati tega
davka.

Davek na avtomobile mora plačati po taksnem zakonu
vsak jugoslovanski državljan, pa naj si ta stanuje v Slo-
veniji ali južni Srbiji. Plača pa ga le tisti, ki avtomobil po-
seduje. V Sloveniji torej in v Hrvatski, kjer je avtomobilni
promet že precej razvit, se bo seveda tega davka veliko
plačalo. V ostali Srbiji in v Makedoniji ter Črnigori itd. pa
ne bo država tega davka skoraj nič dobila, ker tam skoro
nič avtomobilov ni in bi tudi z malimi izjemami ljudje ne
mogli z avtomobilom voziti, ker so tamošnje ceste za tak
promet nesposobne.

Pravični in jednaki zemljiški davek se istotako v celi
državi ne da jednako upeljati, ker manjka zato podlage.
Pri nas in v Hrvatski n. pr. imamo vsa zemljišča natančno
izmerjena in uvrščena v posamezne razrede ter vpisana v
zemljiški knjigi. Na jugu pa niti zemljiškega katastra nima-
jo, niti zemljiške knjige kakor pri nas. Kako se naj potem
za vse državljane, pravično in jednako davek razpiše.

Že iz par primerov mora biti vsakomur jasno, da se
o pravičnem izjednačenju davkov pri centralistični ureditvi
države vobče ne da govoriti. Če se obdavčujejo razne mo-
derne in kulturne naprave, ki obstajajo samo v gotovih
pokrajinah, je čisto naravno, da bodo zadevni davek pla-
čale le one pokrajine, ki imajo take naprave, med tem, ko
se v drugih pokrajinah, kjer takih naprav nimajo, seveda
takega davka ne more pobirati. Če bi torej v tem slučaju
hotel govoriti o enakih davkih in dolžnosti vseh jugo-
slovanskih državljanov, bi bilo to le navadno beganje ljudi.

Zato pa o pravičnem plačevanju davkov prej ne mo-
remo govoriti, dokler posamezne pokrajine ne bodo imele
finančne avtonomije, t. j., da bodo nalagale same po svoji
volji in po svoji prevdarnosti svojim ljudem davke in te
davke tudi za svoje pokrajine same porabile. Pri resnem in
pravičnem prevdanku moramo priti do zaključka, da se bo
našlo le malo davkov, ki bi se lahko uvedli v vseh delih
države jednako in ki bi tudi v vseh delih države ljudi jed-
nako pravično zadeli. Dokler ne bodo gospodarske in kul-
turne razmere v celi državi jednake, tako dolgo tudi o pra-
vičnem izjednačenju davkov ni mogoče govoriti. Jdnake
razmere v celi državi pa še žalibog dolgo in dolgo časa ne
bodo, zato pa je klic o izjednačenju davkov istoveten z
zahtevo po avtonomiji.

Politični položaj.

Veleizdajniški dokumenti. Z dokumenti, na katere se
naslanja obtožba proti Radiču, je zelo težko in zagonetno.
Vse, kar se je doslej pisalo po listih, še vedno ni prišlo
na svetlo. Pismo Todor Aleksandrova in pakt z ogersko
vlado so navadne izmišljotine, o katerih se sedaj sploh ne
govori več. Sedaj je na vrsti neko pismo, katero naj bi bila
pisala Radičeva soproga na Dunaj na penzionat, kjer je
Radič vedno stanoval. S tem pismom naj bi se priprav-
ljalo stanovanje za neke rusko-sovjetske odposlance. Pismo
se že na prvi pogled spozna kot ponarejeno in da bo to
še bolj očitno, je Radičeva soproga celo stvar prepisala.
Zagrebski »Hrvat« prinaša oba pisma. Različnost rokopa
pade takoj v oči, povrh so še pa jezikovne pogreške, ki bi
jih Radičeva žena, ki popolnoma obvlada nemščino, gotovo
ne delala. Notranjemu ministru se je zaletelo. Ko so ga
vprašali po dokumentih, je rekel, da še niso »izdelani«.

Interniranje vodstva HRSS. Od sodišča izpuščene
poslance HRSS je policija na svojo roko internirala v
policijski kasarni. Ministrski svet se je glede te inter-
nacije posvetoval na svoji seji. Potek te seje kaže, da
vlada za to stvar odklanja odgovornost in da misli na
vso moč poiskati material, na podlagi katerega bi se
dalo vodstvo HRSS zopet izročiti sodišču. Šef zagreb-
ške policije dr. Bedeković daje proti sodišču izjave, ra-
di katerih bi bil moral biti že davno poklican na od-
govornost. Trdi namreč, da sodišče ne prizna vrhovne
državne oblasti. Ko se je spor med sodiščem in policijo
tako daleč razvil, vlada pač ne bo mogla ostata nevtral-
na in neodgovorna, ampak se bo morala odločiti za
eno ali drugo stran.

O razsipanju državnega denarja prinaša beograjs-
ka »Pravda« naslednje poročilo: »Po avtentičnih po-
datkih, ki smo jih dobili, je PP. vlada porabila preko
proračuna že 800 milijonov. Glavna kontrola je morala
dati vizum za rezervo nad toliko vsoto. Vprašanje je
samo, ali se vlada nadeja, da ji bo novi parlament taka
dela dovolil.« K tej vesti pristavlja »Pravda«, da je da-
nes popolnoma jasno, da vlada troši za agitacijo ne sa-
mo denar, ki je določen v proračunu, temveč tudi nove
kredite preko proračuna. Finančni minister določa kre-
dite na lastno pest brez konzultacije finančnega odbora.
Sedaj je pri njem protestiral predsednik finančnega od-
bora in ga opozoril na zakonske posledice, ki morajo
slediti. Finančni minister mu je odgovoril, da ne na-
merava sklicati fin. odbora, ker je jasno, da mu ne bo
takega kredita odobril. Radi tega ne bo sej finančnega
odbora pred volitvami.

Razkol med radikali. Ni še dovolj, da gredo radikali v
30 okrožjih razcepljeni na volitve, morajo se tudi med se-
boj bosti in klati na pretege. »Smotra« glasilo poslanc
Rankovića, piše: »Položaj PP vlade je vsak dan bolj težak
in nezanesljiv. V tak položaj ne bi prišla, da niso radikali
pri rešitvi oktobrske krize pritegnili v vlado ambicioz-
nega Pribičevića. Pakt med Pašičem in Pribičevićem pa je
razsulo v sami radikalni stranki pospešil. Pošteni in trezni
člani radikalne stranke tega niso želeli. Toda korupcio-
nisti in nasilniki so napeli vse sile, da to razsulo ustvarijo,
ker bi se sami lahko v tem slučaju ognili zaslužni kazni
za storjena dela in materialno škodo, ki so jo povzročili
državi in ljudstvu. Ladja radikalne stranke je pričela toniti
tistega dne, ko je radikalni klub vzel v zaščito malega La-

zo meseca februarja 1924. Julijska kriza lanskega leta
moralo popraviti, kolikor se sploh da popraviti položaj v
radikalni stranki. Bolj za svojo kožo, kakor zaradi izgube
vpliva na tekoče državne posle so koruptni elementi v
radikalni stranki napeli tudi takrat vse sile. Radi tega se
vladna kriza ni rešila v parlamentu, temveč na skupščini
glavnega odbora radikalne stranke. Da bi rešili nekoliko
problematičnih tipov, ki se jim je posrečilo priti v prve
vrste radikalne stranke, so žrtvovali državne in ljudske
interese. Koliko škode je pretrpela radikalna stranka, je
najboljši dokaz Pašičeva beseda, ki jo je spregovoril neki
deputaciji iz notranjosti: »Kar smo v 40 letih krvavo pri-
dobili, bodo ti naši otročaji upropastili v treh letih.« Poli-
tični spekulant in sekvestraši so radi osebnih interesov,
da se rešijo obsodbe radi storjenih umazanih del, pogнали
pred par dnevi radikalno stranko v položaj, iz katerega se
bo sicer izmotala, toda brez njih. Glavni odbor radikalne
stranke, v katerem sedi večina tistih, ki bi že davno morali
biti tam, kjer je njihovo mesto, je sklenil izključiti iz stran-
ke vse nositelje neodvisnih list in njih kandidate. Nepošte-
nje je izključilo poštenje. Nemoralna pritiska na moralo.
Izdajstvo preganja rodoljubje. Izključeni so iz stranke lju-
dje, ki so se pehali za radikalizem od rane mladosti, ljudje,
ki so mnogo let vodili borbo za reakcijo na temelju radi-
kalnih načel. Izključili so jih ljudje, ki bi morali, če bi bilo
v naši državi le malo poštenja in zakonitosti, biti že zdav-
naj v zaporu. Izključitev bo v radikalni stranki izbistrila po-
ložaj. Izključeni bodo izključili tiste, ki so jih izključili.
Pravica mora zmagati nad krivico, poštenje nad nepošte-
njem, rodoljubje nad izdajstvom! Nesmiselno preganjanje
vseh in vsakogar, ki ga izvršujejo korupcionisti, ne more
ostati nekaznovano. Za vse, kar počenjajo ti ljudje, mora
priti odgovor, danes ali jutri, ne samo za tisto, kar je že
storjenega, temveč za vse tisto, kar se pripravlja bodisi
glede aretacij predsednikov volilnih odborov, bodisi glede
prepovedi in odstranjevanja volilnih škrinjic, bodisi glede
ostalega neustavnega postopanja policije. V vsem tem vi-
dimo Maksimovičev prst in njegovo odgovornost.

Ustanovitelj radikalne stranke o sedanjem režimu.
Bivši radikalni poslanec in ustanovitelj stranke Uroš
Brkič se zgraža nad volilno agitacijo Velizarja Janko-
vića ter pravi v »Smotri«: »Nepojmljivo divjaške in
ostudne stvari se dogajajo v Krajini pri volilni agitaciji
Velizarja Jankovića. Pašič vse to odobrava, a naj ve, da
raji glasujemo za Turke, kakor za njegovega Janko-
vića. Skozi 25 let sem bil poslanec, pa nikdar ni za
mene agitirala policija, ampak ljudstvo me je svobodno
izbralo. Pod današnjimi koruptnimi razmerami bi me
bilo sram kandidirati.

Sodba poštenega radikala iz Bosne. Napram poroče-
valcu zagrebskega »Jutarnjega lista« se je neki radikal iz
Bosne tako-le izjavil: »Težko mi je živeti in gledati, kaj se
vse počenja. Pod Avstrijo so nas preganjali, pa smo upali
na odrešitev. Danes pa gledamo v meglo in jaz vidim, da
radikalna stranka zapušča svoje pozicije brez boja. Disci-
pline ni več, ker so narodne interese podredili interesom
posameznikov in ker se vodstvo stranke pokori neznačni
kliki, ki vso stranko terorizira. V sporazumu s Hrvati in
Slovenci bi bila radikalna stranka lahko vedno na vladil.
Tako pa ne bo dobro, ker je vse nezadovoljno, najbolj pa
radikali sami.

Radičev glasilo »Slobodni dom.« Zagrebski sodni se-
nat je spoznal ustavev Radičevega glasila »Slobodni dom«
za neveljavno, povdarjajoč, da je ustavev samo po sebi
dvignjena, ker policija ni upoštevala določb člana 13 usta-
ve ter ni predložila svojega ustavnega odloka sodniji.

Ljubavni objemi med brati v Nacionalnem bloku.
Kandidatna lista dr. Dušana Peleša je proglašena službe-
nim potom za radikalno listo v zagrebski županiji. Ta dr.
Peleš je došel te dni v Pribičevićev rojstni kraj v Virgin-
most na zborovanje. Na ta shod so prišli seveda tudi sa-
mostojni demokratje iz bližnje okolice Svetozarja Pribiče-
vića. Virginmoščani so prinesli na shod seboj ročice ter
trilce in s tem kmetiskim orožjem so med najgostim pso-
vanjem na radikale razgnali shod. Varnostni organi so ta
razgon gledali čisto mirno in niti eden ni zganil niti z ma-
zincem, da bi bil branil radikale. Dr. Peleš sam je moral
vzeti pot pod noge in beži-beži iz Virginmosta. Pelešev
shod v Virginmostu je razgal akcijski odbor samostojne
demokratske stranke, ki je izdal te dni letak s pozivom,
da naj Virginmoščani dostojno pričakajo odmetnika dr.
Peleša, to izdajico, ko bo prišel k njim. Taki so torej ob-
jemi v taboru Narodnega bloka med radikali in samostoj-
nimi demokrati. Ljubavno pesem med samostojnimi demo-
krati in radikali pojejo ročice in trilci.

Po svetu.

Republika Albanija. Dne 21. t. m. je bila v Tirani v
pristvu nove vlade in vseh poslancev bivše konstituante,
ki niso pobegnili v inozemstvo, svečano proklamirana re-
publika Albanija. Prebivalstvo je priredilo po mestu velike
manifestacije. Načrt za novo republikansko ustavo je iz-
delal Ahmet beg Zogu; načrt predvideva precej čudno re-
publiko, ki ne bo imela predsednika, ampak regenta. Re-

gentstvo bo seveda obdržal Ahmet beg. Parlament se mora sestati čez mesec in pol po proglasitvi republike ter bo izdelal novo ustavo. Poleg tega bo še odobril albansko-italijansko trgovsko pogodbo ter pooblastil vlado, da sme sama izdajati nove zakone. Nove volitve se bodo vršile v poletju. Na 15.000 prebivalcev bo prišel po en poslanec. Tirana ostane še v nadalje glavno mesto države, kjer bo sedež vlade in parlamenta.

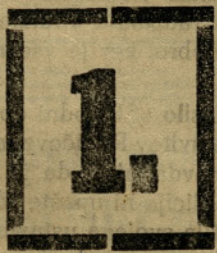
Francoska zunanja politika. Francoski parlament je te dni pričel z debato o proračunu zunanjega ministrstva. Ob tej priliki se po stari navadi pretresejo v parlamentu tudi vsa vprašanja francoske zunanje politike. Trenutno zanimajo francosko javnost tri vprašanja, in sicer odnosi do Rusije, Nemčije in Vatikana. Z Rusijo so upostavljeni diplomatski odnosi, toda Francijo še vedno skrbijo njeno terjatve, o katerih Rusija dosega še ni hotela nič slišati. V Nemčiji je na vladi reakcionarni režim, ki prikrito dela za tem, da se zaneša med obe državi še večji razdor. Z Nemčijo je zvežano tudi vprašanje Dawesovega načrta, londonski sporazum, bodočnost ženevskega protokola o razorožitvi itd. Kar se tiče odnosov z Vatikanom, vlada in parlament nista enotnega mnenja. Dočim je Herriot in nekaj njegovih pristašev v parlamentu proti temu, da bi Francija vzdrževala diplomatske stike s papežem, je ogromna večina Francije za to, da postanejo te zveze še tesnejše. Tudi vladno glasilo »Temps« zagovarja dosežanje politiko, ki je stremela za zблиžanje z Vatikanom in Moskvo. Potrebno je prvo in drugo, da bo Francija zastopana tam, kjer so tudi druge države, ter da v potrebnih slučajih nastopi za svoje koristi. Splošno je o celotni francoski javnosti nasprotno nekaterim prenapetostem, ki bi radi zopet pričeli s kulturnim bojem.

Intervencija Male antante v Madridu. Poslaniki držav Male antante so vložili pri španski vladi protestno noto, v kateri zahtevajo, da španska vlada nadzoruje bivšo avstrijsko cesarico Žito, ter pazi na njena pogosta potovanja, ki so večinoma v zvezi z restavracijo Habsburžanov na madžarski prestol. Žito štiti španska kraljica, ki je Habsburžanka. O noti bo razpravljel španski kronski svet.

Amerika in Rusija. Združene ameriške države so se precej časa branile vsakega stika z Rusijo, dasiravno so bogati ameriški finančniki na svojo roko študirali to velikanško državo ter tudi trgovali z njo. Sedaj, ko je nastal preobrat v ameriški zunanji politiki, je opaziti, da Amerika poskuša dobiti tudi politične stike z Rusijo. Do tega Ameriko niso privedle kake simpatije do sovjetov, pač pa preumisljena politična taktika Rusije. Kakor skušajo Rusi izvajati pritisk na Anglijo s propagando v Indiji, tako so hitro spoznali, da je največja skrb Amerike pridobiti si odločilen vpliv na Kitajskem ter izpodrinuti in osamiti Japonsko, s katero bo itak nekoč prišlo do boja za nadvlado na Tihem Oceanu. Rusi so bistro zasledovali načrte Amerike in po tem uravnavali tudi svojo politiko v vzhodni Aziji. S svojo diplomacijo, katero so Amerikanci, zanašajoč se na svojo gospodarsko premoč, omalovaževali, so prisilili Ameriko, da je sama pričela iskati stike z Rusijo. Sovjeti so najprej izzvali revolucijo na Kitajskem ter dosegli, da je zmagal njim prijazni Sun-jat-sen. Potem so sklepali razne pogodbe z Japonsko, ki je Rusijo kot državo nedavno priznala. Končno so Amerikanci opazili, da jih Rusi in Japonci povsod izrivajo. Sedaj nasvetuje ameriško časopisje, da naj se čim prej stopi v pogajanja z Rusijo, dokler še ta ni sklenila zveze z Japonci.

Volilci SLS!

Naša škrinjica je

PRVA

Volilno gibanje.

»Manifestacija« Narodnega bloka v mariborskem Narodnem domu. Zadnji petek so sklicali blokaši v mariborski Narodni dom zborovanje, katerega je krstil »Tabor« za »manifestacijo« Narodnega bloka. »Tabor« zna povedati, da je bilo vseh zborovalcev v mali dvorani 700. V veliko dvorano niso šli, ker dr. Pivko ni za parket. Koliko je bilo od 700 »manifestantov« Žerjavovcev, bo dokazal 8. februar in ta dan bo tudi napredna javnost uvidela, kako je bilo z blokaško manifestacijo v mali dvorani Narodnega doma. Da je bila več nego polovico redovnih Pivko-Müllerjevih zborovalcev proti žerjavščini, so jasno že na zborovanju dokazali pikri medklci, ki so leteli od vseh strani na izvajanja govornikov.

Resnica mu je ušla. Na shod Narodnega bloka v mariborski Narodni dom se je zgubil med drugimi tudi bivši samostojnež dr. Bogumil Vošnjak. Preril se je celo do besede in koj v začetku njegovega govora mu je ušla za dr. Pivka bridka resnica. »Jutro« poroča, da je rekel dr. Vošnjak: »Jugoslavija ima, malo moč, kakoršen je dr. Pivko!« Hvala Bogu in blagor našim domovini, ker ima res malo moč, ki bi bili italijenofili in italijanski špijoni, kakor je ravno dr. Ljudevit Pivko. Dr. Vošnjak jo je tokrat dobro pogodil, ker je nehote lopnil po dr. Pivkovem špijonstvu.

Kdo je podžigal dr. Pivka pri njegovih petkovih izvajanjih v mariborskem Narodnem domu? O dr. Pivku je znano, da je še slabši govornik, kakor je bil lanski Žerjavov kandidat Puklavc. Na bolj važnih zborovanjih najmejo demokrati vedno koga, ki Pivka in poslušalce šeegeče z aplavzom, sicer bi zadremal govornik in zborovalci. Na petkovem zborovanju Narodnega bloka je dregal dr. Pivka z ostrogami upijanjeni mariborski sošolar Smrekar. Poslušalci pravijo, da je Smrekar opravil svoj posel s pijanimi opazkami boljše kot pa »idealni« špijon dr. Pivko s svojim — treznim besedičenjem.

Sami se točejo po zobeh. »Tabor« in »Jutro« znata skoro vsak dan na najbolj bahavi ter kričavi način povedati, kako sijajno so zborovali policajdemokratje zdaj tu, zdaj tam. Tem poročilom seveda nikdo ne verjame, ampak se jim vsakdo smeje. O policajdemokratskem shodu na Spod. Polskavi smo beležili tudi mi v »Straži«, da sta ga prišla motiti in razglat radikalna Tavčarja iz Maribora. Na Spod. Polskavi niso mogli zborovati ne demokratije in ne radikali, ampak so se oboji razšli med medsebojnim obmetavanjem z izdajicami, plačanci itd. Kljub polomiji, ki so jo doživeli Žerjavovci na Spodnji Polskavi, je »Tabor« poročal o lepo uspelem shodu. Kak je bil ta Kejžar-Dolničarjev shod na Spodnji Polskavi, nam najbolje pove petkovo »Jutro« na prvi strani in pod debelim zaglavjem. »Jutro« prinaša brzjavko iz Beograda in ta opisuje dveurno konferenco Žerjava s Pašičem. Na tej konferenci se je dr. Žerjav staremu Miklavžu bridko pritoževal baš radi tega, ker radikali v mariborskem vcelnem okrožju razbijajo samostojnim demokratom shode. In v tej jeremijadi je dr. Žerjav posebno omenil shod na Spodnji Polskavi in je ta policajdemokratska polomija izrecno objavljena v »Jutrovik« brzjavki. Hvala lepa za tak lepo uspeli shod, ako se mora radi njegove »lepote« pritoževati sam dr. Žerjav Pašiču. Volilne manifestacije a la Spodnja Polskava doživljajo policajdemokratje povsod na Slovenskem Štajerskem, kjerkoli se drznejo javno pokazati.

Narodni blokaši pri Sv. Marjeti, župnija St. Janž na Dravskem polju. Zadnji četrtek sta se pripeljala k Sv. Marjeti na Dravskem polju narodna blokaša dr. Pivko in pragerski krčmar Dolničar. Pri Šmarječanih sta hotela loviti kaline za biveše špijone in agromerkurje, a mi Šmarječani smo obema na lep način pokazali, da ne bomo volili špijonov in agromerkurjev, ampak našo SLS, ki se od prevrata sem edina ni omadeževana z izdajstvom in s prodajo slovenskih koristi. Šmarječki trgovec Kardinar je Pivka in Dolničarja tako prepričevalno uničil in pobil, da sta oba blokaška kandidata sramotno obmolknila in se odpeljala med smehom in krohotom zborovalcev. Dr. Pivko je bil pri Kardinarjevih stvarnih očitkih tako zmeden, da se je vsedel in niti ni odgovoril na vprašanje: Ali misli on, da bi bila samostojna demokratska stranka zmožna odpraviti kaos, ki vsestransko krilati po naši državi. Šmarječani so klicali za pobitim dr. Pivkom, da je bil sicer dober italijanski špijon, a je zanič debater!

Iz Slovenije.

Kako pa to! Še pred meseci ni bilo v Mariboru ter okolici nobenega naprednega zborovanja ali sestanka, kamor bi se ne bil urinil s svojo govorniško slamoreznico g. dr. Reisman. Sedaj pa, v tej predvolitveni dobi, ko se bori za zmago in »manifestira« na veličastnih shodih dr. Pivko, pa o dr. Reismanu ni ne sluha in ne duha. V »Jutru« ne najdemo že nekaj časa niti ene Reismanove notice, o njegovih temeljitih nastopih na raznih zborovanjih ni več niti sluha — kaj — kaj, če bi se bil dr. Žerjavu skujal in spuntal celo dr. Reisman. Ako odpadajo z Žerjavovega grma taki lisii, kakor je g. dr. Reisman, potem bo dne 8. februarja dr. Pivko zastoj poslušal pri telefonu, katerega mu je napeljala pošta brez dovoljenja direktije.

»Jutro« v vatikanski biblioteki. Rim., 26. januarja. (Posebno poročilo.) Kakor doznava vaš poročevalec iz zanesljivega vira, proučavajo te dni v Vatikanu »Jutro«, posebno njegove ljubljanske sličice v stilu Sholastike in pa podlistke a la »Iz tržaškega življenja«, »Tatica« itd. V par dneh prispe v Ljubljano poseben papežev poslanec, ki bo sporočil »Jutru«, da bo uvrščeno v vatikansko biblioteko, slovenski duhovščini pa, da naj tako berilo vernikom tudi iz prižnic toplo priporoča.

Pomanjkanje vode v Sloveniji. Suha zima je težko zadelo nekatere višje ležeče kraje v Sloveniji, kjer že vlada hudo pomanjkanje vode. Studenci so po večini usahnili, potoki in rečice pa komaj tečejo. Tako je v okolici Slov. Gradca redkokje najti vodnjak, ki bi dajal dovolj pitne vode. Tudi potoki so skoro usahnili, tako da je n. pr. slovenjegraška elektrarna morala prekiniti z obratom, ker je pre-

malo vode za pogon turbine. Tudi naši Pohorčani občutijo pomanjkanje vode, enako prebivalci Haloz in Slovenskih goric, kjer morajo voziti vodo po več ur daleč. Mogoče bo sneg, ki je danes pričel padati, tej nadlogi odpomagati, vsekakor bo pa letošnja zimska suša zapustila neprijetne posledice tudi za poletje.

Premišljal je dne 23. januarja g. Josip Praznik, dolgoletni strojnik tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah v 65. letu svoje starosti. N. v m. p.

Izid Zrebanja II. književne tombole Jugoslovanske Matice. V soboto, dne 24. t. m., sta bili izžrebani številki 45 in 90. Kdor je s temi številkami zadel ambo (obe številki v eni vrsti), naj svojo karto s svojim točnim naslovom pošlje Pokrajinskemu odboru Jugoslovanske Matice v Ljubljani, Pred škofijo 21 L.

Dnevne novice.

Tiralice za poslanci. Policija v Gospiču je izdala tiralice za poslancema HRSS Došenom in Brkljaničem. Tiralica je sestavljena običajno, kot se izdaje za kakim zločincem, samo da je poleg običajnih formalnosti omenjeno, da se preganjata poslanca radi paragrafa 18 zakona o zaščiti države. Oblastem je bivališče omenjenih dveh poslancev dosedaj še popolnoma neznan. Posebno pazi policija na Sušaku, da ne pobegneta na Reko, kakor je to napravil poslanec Bačinič.

Državni gozdovi pod obznano. V državnih gozdovih posestva Belje ne ve nikdo sedaj v dobi volitev: kdo pije in kdo plača. Najhujše so se zagnali v te državne gozdove radikali in jih krčijo na vse pretege. Radikalnih agitatorjev je vse polno bo beljskih šumah in vsak si hoče svoj agitacijski trud obilno poplačati iz državnega imetja. Te dni je zopet pela radikalna sekira po beljskih gozdovih. To brezvestno pustošenje državne šume se je zdelo le malo preveč roparski logarju Paji, Johanu, ki je hotel napolniti te nepoklicane radikalne drvarje. Temu logarju-poštenjaku se je zoperstavil njegov tovariš Brkič, ki mu je zagrozil, da ga bo sam vrgel v Dravo, ako ne pusti pri miru sekajočo radikalijo. Na ta način čuvajo državotvorci državno imetje.

Karijera radikalnega priganjača. Hrvatsko časopisje beleži ta-le slučaj, ki lepo osvitljuje radikalne metode pri izbiri pristašev in strankarskih priganjačev. Slučaj se je zgodil v Našicah v bližini Osijeka. Kak dober mesec dni pred božičnimi prazniki je prišel v frančiškanski samostan v Našicah neki Mato. Stopil je v službo kot hlapec in opravil hlapčevska dela do novega leta. Ob novem letu je izstopil iz službe z izgovorom, da mora k vojakom. Odšel je. Par dni po odhodu iz frančiškanskega samostana se je srečal ta Mato na železnici z nekim znancom iz Našic. Ta znanec vpraša bivšega samostanskega hlapca, kam da potuje. Mesto odgovora mu pokaže Mato dekret osiješkega velikega župana, ki postavlja klosterskega hlapca Matevža za komisarja v občini Brodjanci. In ta Mato pašuje sedaj po Brodjancih in grozi vsakemu, ki se vpiše v radičevsko stranko. Od samostanskega hlapca do občinskega komisarja in to kar preko noči je mogoče skočiti le v naši »srečnik« domovini.

Črna roka — strah sarajevskih profesorjev. Na sarajevskih srednjih šolah so osnovali nekateri dijaki posebno organizacijo z namenom, da strahujejo preveč stroge profesorje ter jim onemogočijo preganjanje dijakov. Organizacijo so imenovali »Črna roka«, njihova predznost pa žegre tako daleč, da so o tem obvestili tudi policijo, na katero so naslovili pismo s sledečo vsebino: »Naš cilj je, da kaznujemo vse profesorje, ki po krivici preganjajo dijake. Brez milosti bo ubit vsak profesor, ki bo brez tehtnih razlogov delil slabe rede.« Policija je takoj začela s preiskavo in ker so bili dijaki tako neoprezni, da so pisali pismo z roko, jih ne bo težko izslediti. Potem bo policija že gledala, da oprostí sarajevske profesorje neljubega strahu.

Krvavi napadi na zemljoradnike. V Martincih v Sremu se je te dni vršilo veliko zborovanje zemljoradniške stranke, na katerem je nastopil dr. Uroš Stajič, bivši poslanec in glavni tajnik stranke. Proti zborovalcem sta poslala veliki župan Todorovič in radikalni poslanec Janjič nahujskano druhal srnaovcev in enakih propadlih tipov, nabranih po celim Sremu. Druhal je napadla mirne zborovalce in jih razgnala. Pri napadu je bilo več zemljoradnikov težko ranjenih, med njimi tudi dr. Stajič, ki je dobil dva udarca po glavi z motiko, da se je onesveščen zgrudil. Stajiča so prepeljali v Beograd, kjer bo zdravniki izjavili, da bo težko ozdravel.

Nemški materijal za naše proge. V Sušak je priplul te dni velik nemški tovorni parnik »Konsul Schulte«, ki je pripeljal okrog 600 vagonov raznega železniškega materijala, katerega bo porabila naša uprava za dograditev ličke železnice. Materijal nam je dobavila Nemčija na račun reparacij. Na potu v Sušak je še več nemških parnikov, naskrcanih z reparacijskimi dobavami za naše železnice. Nemci nam pošiljajo tračnice, podloge za postaje, traverze itd.

Velika prevara na račun banke. Pri zagrebški centrali Hrvatske eskomptne banke so vzdignili dosedaj neznan goljufi 250.000 dinarjev na podlagi ponarejenih dokumentov njene podružnice v Osijeku. Policija, ki vodi preiskavo, sumi, da so tatvino izzvali ljudje, ki so v ozki zvezi s podružnico banke v Osijeku. V tej smeri se vodi tudi preiskava, ki pa še ni uspeła.

Vsled srampote se obesil. V Subotici so na prijavo sosedov aretirali bogatega meščana Mihaela Kiša, češ, da je oskrnil lastno hčerko. Po zaslišanju ga je policija zopet izpustila; vršiti bi se pa morala proti njemu sodna preiskava. Ko je Kiš prišel iz zapora domov, se je na podstrešju obesil. Sedaj so nastale govorice, da je bil Kiš nedolžen, ter so ga hudobni sosedje obrekovali iz zlobnosti.

Strašna smrt. V tvornici za špirit v Sisku se je dogodila te dni strehovita nesreča. Tvorniški ključavničar je pregledoval kotle, v katerih se kuha koruza za izdelovanje

špirta. Kotli so zelo veliki, pa je radi tega moral stati na posebnem mostiču nad kotli. Nenadoma pa se mu je mostič udril pod nogami in nesrečnež je padel v vrelo tekočino ter se potopil do vratu. Na strahovit krič so prihiteli drugi delavci ter potegnili popolnoma izkuhanega ključavničarja iz vrele tekočine; revež je bil še pri zavesti, ko so mu trgali obleko od telesa, toda z obleko se je trgala tudi koža in celi kosi mesa. Prepeljali so ga takoj v bolnico, toda vsaka pomoč je bila izključena in izdihnil je v strašnih mukah. Ko je žena ponesrečenega ključavničarja izvedela za strašno nesrečo, je hotela v obupu skočiti v reko Kulpo; v zadnjem trenutku so se to preprečili. Med meščani vlada veliko ogorčenje proti zanikerni upravi tvornice, ki ni dala mostiča popraviti. Uvedena je tudi že preiskava.

Pogoji obrtnih kreditov. Narodna banka želi, da se da možnost, koristiti si z meničnim kreditom, tudi onim domačinom, malim obrtnikom, ki nimajo poprej dovoljenega kredita pri banki in sicer le v slučaju potrebe. Radi tega se dovoljuje tej podružnici, da more po čl. 24 bančnih pravil o kreditovanju in eskontovanju največ do 5000 din., v slučaju, da so o tem vsi trije člani sekcije eskontnega odbora sporazumni. Skupna svota teh posojil, izdanih po tej podružnici, ne sme presegati svote 300.000 dinarjev. Pogoji, pod katerimi se bodo eskontirale te menice, so sledeče: 1. Obrtnik, ki želi posojila pri Narodni banki, mora imeti prijavljeno svojo tvrdko pri obrtni zbornici in voditi svojo tvrdko samostojno najmanjše že tri leta. 2. Prosilec posojila mora vložiti svojo prošnjo pri Narodni banki, oziroma pri podružnici Narodne banke, v katerem področju se nahaja. V prošnji mora navesti sledeče podatke: a) kako obrt vodi in od kedar; b) označenje in opis svojega premoženja; c) zakaj potrebuje posojilo in katero svoto; d) označiti mora imena in točne naslove onih, ki bodo podpisniki na menicah. Vse te prošnje mora prosilec posojila predložiti najprvo svoji zadrugi ali korporaciji. 3. Zadruga in korporacija bodo pošiljale te prošnje s svojim mišljenjem pristojnim zbornicam. Zbornice pa bodo predajale vse te prošnje, opremljene s svojim mišljenjem in označbo, ako je kredit za odobriti ali ne, oni podružnici Narodne banke, v katerem področju se nahajajo. Vsa ta mišljenja so za Narodno banko neobvezna in le informativnega značaja. O rešitvi posameznih prošenj obvešča Narodna banka prosilca direktno. Ako mu je odobreno posojilo, ga pozove, da ji podnese menico z eskontno listo. Rok menicam ne more biti daljši od 92 dni. Menice morajo imeti tri podpise. 4. Prosilec posojila je lahko podpisan na menici po volji, to je kot akceptant ali kot izdajatelj ali kot uročitelj. 5. Ostali podpisniki na menici so lahko tudi privatne osebe. 6. Te menice se odplačujejo v najmanj petih enakih obrokih, t. j. vsake tri mesece po 20% od prvotne svote posojila. 7. Dokler obrtnik ne plača celega prvotnega posojila, se mu ne more dovoliti nevo posojilo. 8. Posamezni obrtnik se lahko obveže posredno (indirektno) na teh menicah do največ 10.000 dinarjev, to se pravi, da je lahko do te svote žirant na menicah. 9. Podružnica Narodne banke bo dostavila obrtni zbornici vpisek vseh večjih krajev svojega področja.

Lažnjivi „bahunovci“.

Štiri mandelce so še spravili mariborski socialisti na magistrat kot žalostne ostanke nekdanje slavne »večine.« To jih seveda jezi. Zato se pa kar penijo od jeze nad obč. svetnikom dr. Jerovškom, ki jim je s svojo smotreno občinsko politiko izpodbil stolec. Ni skoraj številke lažnjive »Volksstimme«, v kateri bi ne napadli dr. Jerovška. A ta gospod se za take napade ne zmeni, temveč se jim smeji in se iz njih norčuje, kakor je pri proračunski debati smehljaje pobijal neumne trditve g. Bahuna tako, da je ubogi Bahun hočeš nočeš moral utihniti, ker njegove trditve niso držale. Zdaj se hočejo »bahunovci« v »Volksstimme« maščevati nad občinskim finančnim ministrom g. Jerovškom. V zadnji številki so spisali dolgovezen članek, ki je poln laži. Te laži spozna vsak, ki je bil navzoč pri proračunski debati. V članku pravijo, da hoče občinski svet

odpustiti 10 mestnih delavcev,

da bode občina vrgla na cesto v najhujši zimi 10 cestnih pometačev, ki so rojeni Mariborčani, da so se mestni delavci v občinskem svetu psovali kot lenuhi itd. Kaj je na tem resnice? Mesni delavci pri stavbenem uradu imajo pri občini za 20 odstotkov in še višjo plačo, kakor pri drugih podjetjih in stanejo občino nad en milijon dinarjev. Občina mora od teh dobro plačanih delavcev zahtevati, da res pridno in urno in vestno delajo in občinski svet jim je v proračunski seji zabičal, da to tudi strogo od njih zahteva stavbeni urad. To je občinski svet povdaril radi tega, ker se je doznalo, da nekateri delavci večkrat niso hoteli ubogati svojih predstojnikov ter so iskali zavetja za svojo nepokorščino in nered pri raznih merodajnih in nemerodajnih faktorjih, ki so jih ščitili. To pa ne sme biti in če je to bilo v navadi v zadnjih letih, ko so na magistratu gospodarili Bahun in njegovi tovariši, pa mora temu zdaj biti konec. To postopanje odobrava vsa pošena javnost, samo socialistični hujšaki in demagogi ne.

In kaj je z odpusti delavcev?

Da je pri mestnem stavbenem uradu preveč delavcev, je splošno znano po Mariboru. In kako je prišel stavbeni urad do toliko delavcev? Kjerkoli je kak socialist našel kakkega delavca, ki je bil organiziran pri socialdemokrati, pa ga je vrnil stavbnemu uradu, češ, tam bo že še prostor zanj, saj še imajo zanj prosto kako lopato ali kako metlo. Ali je bil potreben, za to se ni veliko vprašalo. Nobeden pameten gospodar pa ne bo zaposloval več delavskih moči, kakor mu jih je potreba, samo Bahun je drugega mnenja. Zato je občinski svet sklenil, da se število mestnih delavcev zniža za pet, ne za deset, da se s tem prihrani

letno cirk 75.000 dinarjev in ne 150.000 dinarjev, kakor laže »Volksstimme«. Ti delavci se naj odpustijo do prvega marca in ne takoj v najhujši zimi, kakor zopet lažejo socialdemokrati v »Volksstimme.« Nadalje se je storil sklep, da se ne sme odpustiti noben delavec, ki je pristojen v Maribor, temveč drugi, ki niso v mesto pristojni; torej ne bo noben delavec-Mariborčan odpuščен, kakor zopet laže Bahunov in Oslakov listič. Gospodje Bahun in tovariši Ali Vas ni sram, da daste svojemu lajzbžurnalu »Volksstimme« tako grdo lagati?

Kaj pa je s ponočnjaškim davkom?

Dinarski davek na »ponočajake«, ki čez 10. uro posejajo po gostilnah in napravljajo denar, mesto da bi bili doma, ali takoimenovani »bahunovci« je delal občinstvu in gostilničarjem veliko sitnosti. Zato so si vsi želeli, da se način pobiranja tega davka spremeni. Dokler je vladala na magistratu Bahunova socialistična večina, so bile vse tozadevne prošnje gostilničarjev zastoj. Še odgovora jim niso dali! Novi občinski svet je pa pripravljen, da spremeni način pobiranja tega davka tako, da bo imela občina od tega velik dobiček, gostilničarji in njihovi gostje pa ljubi mir. Ta davek je dozdaj vrgel občini brutto ca 450.000 D. letno, pobiranje pa je občino stalo do 150.000 din., tako da je občina dobila čistih okroglo 300.000 din. in ne 500.000 din., kakor zopet laže »Volksstimme.« Kako se bo ta davek zanjaprej uredil, še danes ni natančno znano, kar ve tudi g. Bahun; gg. Bahun in tovariši pa vedo čisto dobro, da se ta davek ne bo pobiral na tak način, kakor laže in računi zadnja »Volksstimme.« G. Bahun! Ali ni res? Gostilničarska zadruga je na svojem zborovanju, kolikor je že znano, menda soglasno odobrila novi načrt, ki se bo v podrobnostih še izdelal. In ta načrt obstoji kratko povedano v sledečem:

Gostilničarji bi plačali od vsakega litra iztočenega vina in piva gatovo svoto, recimo 20 par, ne oziraje se na čas razpečevanja te alkoholne pijače. Da pa ta znesek zopet dobijo nazaj, zaračunajo vsem tistim gostom, ki po 10. uri zvečer plačajo svoje cehe, pri vsakem litru en dinar več, kakor drugače. Slično postopanje bo veljalo tudi za kavarne. Ta način pobiranja tega davka bo nesel občini čistih dobrih 600 tisoč dinarjev in ne 300.000 dinarjev, kakor zopet laže »Volksstimme.« G. Bahunu in tovarišem je dobro znano, kako približno se misli pobirati ta davek in koliko bo nesel, a kljub temu dovolijo, da njihov lajzbžurnal »Volksstimme« laže in ljudi farba, in ker g. Bahun in tovariši te laži svojega listavedoma dopuščajo, so sami krivi na teh lažeh in tako po »svojem« listu pomagajo lagati in farbat svoje backe. Da jih ni sram, te grde lažnjivce!

Iz Maribora.

STANOVANJSKA IN GRADBENA ANKETA.

To anketo je sklical g. veliki župan dr. Pirkmajer za zadnji petek v Maribor. Udeležba je bila povoljna. Dr. Pirkmajer je razložil o tej zadevi svoje načrte, kakor jih je že poprej razkril, ko se je »pogovarjal« z urednikom »Tabora.« On bi rad imel v Mariboru: velik kolodvor in carinarnico, hišo za finančno ravnateljstvo, za policijski komisariat, za gospodarsko šolo, za srednjo kmetijsko šolo, poleg tega pa še stanovanjske hiše s približno 450 stanovanji. Reševal se je težek problem, kdo naj vse to postavi. Pri razgovoru se je slišala marsikatera pametna, pa tudi ostra in pikra beseda na račun vlade, ki Maribor popolnoma zanemara, po večini pa se je razvijala le teorija in so se govorile prazne besede. Najbolj prav je imel ravnatelj Križnič, ki je naravnost izjavil, da »mi vsi vkup le prazno slamo mlatimo«; kajti vlada dela le proti razvoju Maribora, ker odreka koncesije novi industriji. Dr. Pirkmajer seveda je vsa ta vprašanja rešil na lahek način, češ: Tu imamo občino. Ona mora vse te hiše postaviti, ali pa poskrbeti, da se postavijo, potem pa vsa ta poslopja izročiti državi v najem in v odkup v obrokih. To bi bilo seve zelo lepo, samo vprašanje je, ali bo občina šla na to. Občina že šest let skuša, kaj se pravi državi dati v najem in uporabo poslopja, ker država ali nobene najemnine noče plačati ali pa jo plačuje v isti izmeri, kakor je bila določena pred 20 leti. Občina že zdaj nosi na ta način za državo bremen za letnih 700.000 dinarjev. Ali bo občina sedaj še sprejela nova bremena, ko jih država še starih noče odvzeti? Dokler ne bo država občini povrnila dozidajne škode in ne bo prevzela dozidajnih bremen, pač občina najbrž ne bo nasleda »lepim« načrtom dr. Pirkmajerja, ker novih bremen si občina ne sme več nalagati. Po štiriurnem govorjenju pravzaprav ni bilo nobenega uspeha, razven par predlogov, kakor jih dobimo pri vsaki anketi. Najvažnejše ali pravzaprav edino potrebno sredstvo za rešitev stanovanjskega in gradbenega vprašanja je denar in zopet denar. Brez denarja se ne more zidati. Dr. Pirkmajer pa žal ni vedel povedati, kje bi se našel denar, in tudi drugi niso mogli rešiti tega vprašanja. Dokler pa se to vprašanje ne reši, nam vse ankete nič ne pomagajo.

Službo rediteljev na zadnjem Pivkovem shodu v mariborskem Narodnem domu so opravljali orjunci in to same »odlične« osebnosti, ki so se že večkrat obnesle v pretepih, a sicer ti junaki odločno izjavljajo, da niso policajdemokratje. Za dobro nagrado se stori vse, če že ne iz prepričanja, pa radi — denarja!

Himen. Danes, dne 26. jan. 1925 se poroči v frančiškanski cerkvi v Mariboru gospod Tratnik Drago ml., srebrar in zlatar v Mariboru, marljiv delavec v naših prosvetnih društvih z gospodično Emico Dvoršakovo, istolako pridno delavko v naših društvih. Pri poroki sta prič: Za nevesto gospod profesor Ivan Prijatelj, podpredsednik Prosvetne zveze v Mariboru in za ženina

Jože Stabej, ravnatelj borze dela v Mariboru. — Bilo srečno!

Nekaj k predstavi tragedije »V vrtincu« v mariborskem gledališču. O Cerkvenikovi tragediji »V vrtincu« čitamo, da jo je nameravala ljubljanska cenzura zapleniti, a se je končno le doseglo, da je tragedijo dovolila mariborski cenzura in sicer pod pogojem, da se ne sme predstave udeležiti nikdo izpod 18 let. Kaka da je ta tragedija, katero prepoveduje ljubljanska cenzura, a jo mariborska po dolgem prerekanju dovoli pod pogojem, da si jo smejo gledati samo nad 18 let stari, si pač lahko mislimo. Tragedija, ki ima tako, za javnost dvomljivo in nemoralno vsebino kot Cerkvenikova »V vrtincu«, sploh ne spada nikjer na oder, najmanj pa v obmejnem Mariboru. Mariborsko gledališče je itak na čisto trhlilih nogah, ker ne dobi od države nobene podpore in ga vzdržuje zadnje mesece občina in sedaj pa še pride vse obsodbe vredna predstava kot je n. pr. zgoraj omenjena tragedija. Občinski zastopniki, kojih dolžnost je, da v rujejo gledališni oder pred nemoralnostjo, odločno izjavljajo, da bodo odtegnili gledališču vsako podporo. Kako in kedo bo pred predstavo »V vrtincu« preiskoval kedo od obiskovalcev je star nad 18 let, tega ne vemo in nam te »kunšti« še ni odkrila gledališka uprava.

Ljudska univerza. Danes predava v Ljudski univerzi g. prof. Favai na podlagi znamenite Maeterlinckove knjige »Uganka življenja« o okultizmu. Predavanje se začne točno ob 7.45 uri.

Leta 1922 ob ustanovitvi Protituberkulozne lige v Mariboru je bilo izročenih veliko število nabiranih blokov različnim osebam, kakor tudi šolskim vodstvom, župnim in občinskim uradom, v svrhu nabiranja članarine in drugih denarnih prispevkov pri dobrotnikih in prijateljih lige. Glasom seznanika izdanih blokov je ugotovil blagajnik, da mnogo blokov še do danes ni bilo vrnjenih ligi. Da se zadeva spravi enkrat v red, naj vsi oni, ki še imajo kak blok, istega vrnejo z nabranim denarjem vred najpozneje do 1. marca t. l., ravnotako tudi event. prazne bloke, vse na naslov: Protituberkulozna liga v Mariboru ali naravnost blagajniku dr. Bogomilu Pavliču, fin. tajniku v Mariboru.

Narodno gledališče. Repertoar. Danes, 26. januarja zaprto. Torek, 27. januarja zaprto. Sreda, 28. januarja »V vrtincu« ab. B. Četrtek, 29. januarja »Sladkost rodb. življenja« ab. C.

»Pri čaju«. Prihodnja premijera v drami bo soboto, dne 31. januarja. Uprizorila se bo moderna veseloigra »Pri čaju« od Karl Svobode v prevodu in režiji gosp. Železnika. V glavnih vlogah bodo nastopili ga. Gaberjevčič-Bulogova in gg. Železnik in Kovič.

Mestno kopališče ostane radi čiščenja parnega kotla do 3. februarja zaprto.

Državna borza dela v Mariboru. Od 18. januarja do 24. januarja je bilo pri tej borzi dela 88 prostih mest prijavljenih, 206 oseb je iskalo dela, v 54 slučajih je borza posredovala uspešno in 8 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 24. januarja pa je bilo pri tej borzi 453 prostih mest prijavljenih, 850 oseb je iskalo dela, v 270 slučajih je borza posredovala uspešno in 22 oseb je odpotovalo. —

Pri odborovi seji, dne 22. jan. 1925 je predsednik g. Aljančič odložil svoje mesto. Vodstvo društva stan. najemnikov za Maribor je prevzel do po volitvah gosp. prof. Škof, kot t. č. podpredsednik.

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

(Dalje.)

Svetolambertski samostan na Zg. Štajerskem ima obsežna posestva v Svečini (čez 206 oralov), med temi 45 oralov vinogradov (20%). Pesnički dvor v posesti benediktincev v St. Pavlu v Labodski dolini meri 118.7 oralov; 16% teh so vinogradi. Admont poseda Jareninski dvor, 32.5 oralov, to je 15% vsega, so vinogradi. (Podatki so po Hlubekovi knjigi »Ein treues Bild des Herzogtumes Steiermark«, 1860.)

Nemški viteški red v Veliki Nedelji ima od svojih posestev jedva 1% vinogradov; druge graščine na našem ozemlju redko pod povprečnih odstotkih. Ko je leta 1682 grozila nevarnost turških vpadov, si je štajerski dež. zbor silno prizadeval, da bi cesarja pridobil za dobro obrambno stanje ob Muri in spodnji Dravi, po katerih bi se preprečilo opustošenje Slovenskih in posebno Ljutomerskih gor, die Perle der Steiermark, ker bi bili večinoma veliki gospodje po Turkih prizadeti pri svojih vinogradih.

»Koledar Slovenske Kmečke Zveze« za leto 1914 (Maribor) ima stran 93 in naprej članek: »Trsne vrste za Slov. Štajer.« Od devetih vinarskih predelov pridejo na Slovenske gorice sledeči predeli: 1. Slovenjgoriški vinarski predel, ki obsega vse Slovenske gorice od Lipnice do Ormoža-Ljutomera. 2. Radgonski vinarski predel med Muro in Ščavnico od Plitvičkega vrha naprej. 3. Ormoško-Ljutomerski vinarski okraj pa obsega naše Ljutomerske Slovenske gorice. (Med Pesnico in Dravo pa sta mariborski in ptujski vinarski predel.)

Jako obširna je tudi sadjereja, ki se na nekdanjem Štajerskem kose z hartberškim in videškim (Weiz) okrajem in rodi vse vrste sadu čez svojo domačo rabo. Uspevajo razne vrste jabolk in hrušk, slive, breskve, marile, kostanj. Med gozdnim drevjem moramo omeniti bukev, hrast, lipo, pa tudi hojo in smreko. Po Krebsu gre čez sredo Slovenskih goric meja med panoniško in srednjeevropsko floro.

Na mineralijah Slovenske gorice niso posebno bogate. O slatinah smo že govorili na drugem mestu. Tukaj le še omenimo, da ima že najstarejši zemljevid Štajerske v Ščavnici dolini zaznamovani dve slatini (Steirische Geschichtsblätter, I, priloga k n. 2). Apna in ilovice je mnogo, zato je opekarska in lončarska obrt precej razširjena (ob meji Slovenskih goric, kakor trdijo: v Bišu, so nekaj izdelovali majolike): v novejšem času tudi cementna v Jablanici (Aflenz) in pri Ljutomeru. Kamenolomov ne manjka, najboljše so zopet pri Jablanici. Premoga je malo, pri Gomilici, v črti med Presiko pri Ljutomeru in Veliko Nedeljo. Tukaj nekaj opuščene premogokope v najnovejšem času zopet oživljejo. Ob Dravi so nekaj tudi prali zlato. Vas Zlatolice (Golddorf) pod Mariborom nas še danes opominja na to obrt. Leta 1677 je živel v Ormožu Mihael Rauholer, »Goldwäscher« (Zahn, Steirische Miscellen, I, 122).

Zivinoreja je na precejšnji stopnji. Znani so posebno murapolski konji kot dobri dirkači; sicer pa je konjereja razširjena po celih Slovenskih goricah. Enako je z govedo in svinjami. Kuretna je prvovrstna, izvoz jajc precejšnji. Imajo tudi razvito čebelarstvo. Koze so jako redke, ovce k večjemu tujtam za otroško igraro. Divjačine je precej, posebno zajcev, pa tudi lisic in podlasic. Srne redko zajdejo k nam.

Z ozirom na množino malin se sviloreja le počasi razvija. Ribarstvo je manj razvito radi malih, po leti skoraj izsušenih potokov; večjo pažnjo mu dajejo v raznih ribnikih, n. pr. pri negovskem, ki meri 9.75 ha.

IX. Obrtništvo.

Obrtništvo, razven onega za domače potrebe: krojači, čevljarji, kolarji, kovači itd., je v Slovenskih goricah slabo razvito. Razven že v prejšnjem odstavku omenjenih bi še tukaj omenili nekaj usnjarn (Sv. Lenart, Sv. Trojica ter Ptuj itd.).

Več obrti se seveda združuje v mestih in trgih. Cene Slovenske gorice pa imajo samo eno manjše mesto: Ormož. Več pa jih je v bližini, kakor: Maribor, Ptuj, Lipnica, Radgona. Zadnje mesto sicer pride malo sedaj za nas v poštev; prej pa je oskrbovalo ves vzhodni del Slovenskih goric. Lipnica je pomenljiva za nemške Brde, Maribor in Ptuj pa za večji del zgornjih, srednjih in spodnjih Slovenskih goric.

Tudi trgi so pri nas redki, še najbolj vpivni so v nemškem delu, kjer imamo Lučane, Arvež in Ernovž, vse ob meji; izven naše pokrajine, a vendar čisto ob meji je Cmurjek, kamor je prej pripadal precejšnji del srednjih Slovenskih goric v sodnem oziru (politično k Radgoni).

V slovenskem delu imamo Ljutomer, Središče, Sv. Lenart, nekoliko čez 50 let Sv. Trojica v Slov. gor., in kot najmlajši trg Gornjo Radgono, ki pa se je do prevrata smatrala kot nekako predmestje Radgone, akoravno je politično pripadala v Ljutomer.

V vseh navedenih trgih posluje več obrtnikov, kakor: peki, mesarji in razni rokodelci. Tam je tudi več ali manj trgovin, kakor pač pri vsaki župnijski cerkvi. Pa priznati se mora, da so navedena bližnja mesta velika konkurenca za podeželne trgovce in obrtnike. Ljudje so iz raznih vzrokov navezani, da prihajajo v mesta. Pri takih priložnostih pa si tam nabavijo večje potrebščine.

Kar pa zadeva gostilniško obrt, pač ne bo lahko vasi, posebno ob prometnih cestah, ki bi ne imela vsaj ene go-

stilne — ako ne več, kakor navadno v vsakem trgu in ob cerkvah.

Natančnejših podatkov o obrti in trgovini žalibog nimamo pri rokah, akoravno bi tozadevna statistika bila jako zanimiva.

X. Prometne razmere.

Prej takozvana »južna« železnica prereže Slov. gorice, ob spodnjih robih teče železnica, v najnovejšem času je otvorena tudi proga Ormož—Ljutomer—Murska Sobota. vendar moramo reči, da so Slovenske gorice v tem oziru še jako slabo preskrbljene. Ne dosti boljše je sicer bilo, ko je še proga Radgona—Špilje bila nam na razpolago. Ako bi se pred 50 leti projektirala železnica Maribor—Radgona, oziroma Maribor—Ljutomer izvedla (Puff, Marburger Taschenbuch, pravi, da je še za njegov čas bila nameravana proga skozi Slov. gorice), bi v prejšnjih razmerah sicer narodnost v Slovenskih goricah bila mogoče oškodovana, a v gospodarskem oziru pa bi bila ogromnega pomena: veliki del srednjih in spodnjih Slovenskih goric bi bil ali ob železnici, ali vsaj v bližini iste. Proga je bila nameravana iz Maribora v Pesniško dolino in v tej dolini do Sv. Trojice.

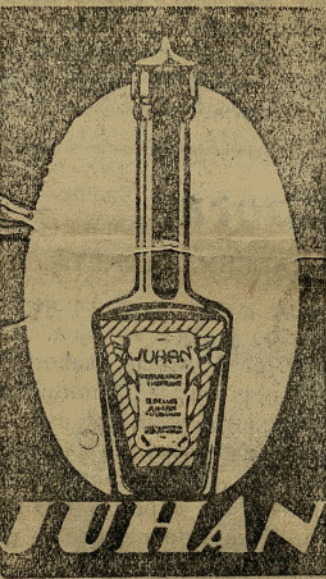
Vzame se takoj na hrano gospodična, ki se tudi lahko uči šivanja in kuhanja. Maribor, Aleksandrova cesta 12, II. nadstropje. 38 2—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1 I. 107

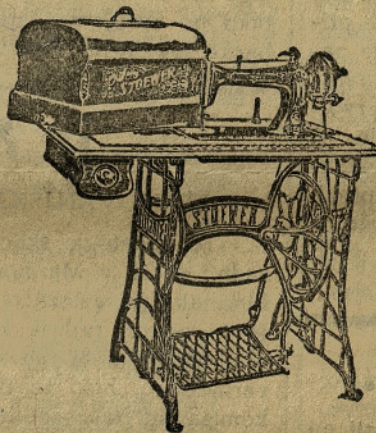
Selitive s patentiranimi pohištenimi vozovi vrši najvestnejše in najceneje »Balkan«, špedicija, Maribor, Aleksandrova cesta 35, ki razpolaga tudi s suhimi kabinami za vskladiščenje pohištva. Cene brezkonkurenčne!

Kompletna trdna spalnica in razno drugo staro, toda dobro ohranjeno pohištvo se po ceni proda v skladišču Meljska cesta št. 29.

Vsakovrstne enaslove dobite pri »Posredovalcu«, informativni in posredovalni bureau, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 23.

Brezplacen pouk!

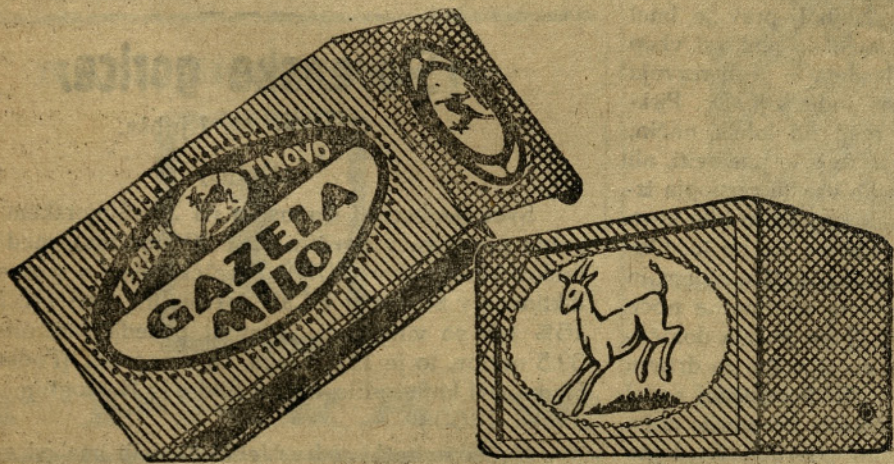

15 letno jamstvo!

Najpopolnejši Stoeper šivalni stroji

za šivi je, krojače in čevljarje — ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, si oglejte to izrednost pri tvrdki

Lud. Baraga,
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Poizkusite enkrat s terpentinovim
„Gazela“ mlekom!

Denar naložite

na boljšo

pri

na varnejšo

Soodnjestajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Zadružna gospodarska banka d. d., podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.